

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การสังเคราะห์งานวิจัย เอกสาร แผ่นพับ เอกสารการสรุปงานประจำเดือนหรือประจำปีของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดเพชรบูรณ์ มีจำนวนทั้งหมด 221 เล่ม แยกเป็นเอกสารจำนวน 138 เล่ม งานวิจัยจำนวน 83 เล่ม ซึ่งได้แยกเป็นองค์ความรู้จังหวัดเพชรบูรณ์ ออกเป็น 13 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทางกายภาพและประวัติการตั้งถิ่นฐาน

ข้อมูลทางกายภาพของจังหวัดเพชรบูรณ์ ใช้เอกสารอ้างอิงจากสำนักงานจังหวัดเพชรบูรณ์ และข้อมูลจากฝ่ายปกครองจากจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 4 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 2.89 ซึ่งสภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดเพชรบูรณ์ตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทยอยู่ระหว่างบริเวณภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณเส้นรุ้งที่ 16 องศาเหนือ กับเส้นแวงที่ 101 องศาตะวันออก ส่วนกว้างที่สุดจากด้านตะวันออกถึงด้านตะวันตก กว้าง 55 กิโลเมตร ส่วนยาวที่สุดจากด้านเหนือสุดถึงใต้สุดยาว 296 กิโลเมตร สูงจากระดับน้ำทะเล 114 เมตร ห่างจากกรุงเทพมหานคร 340 กิโลเมตร มีอากาศร้อนในฤดูร้อน และหนาวจัดในฤดูหนาว และมีดินอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเกษตรกรรม ซึ่งประชากรร้อยละ 65 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะบริเวณลุ่มแม่น้ำป่าสัก สำหรับประวัติการตั้งถิ่นฐานใช้หนังสืออ้างอิงจำนวน 28 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 20.28 และหนังสือวิจัย 8 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 9.63 และได้กล่าวถึงประวัติการตั้งถิ่นฐานว่า เพชรบูรณ์เป็นเมืองที่มีความสำคัญตั้งแต่สมัยโบราณ ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชมีอายุมากกว่า 1,000 ปีล่วงมาแล้ว มีหลักฐานการพบศิลปะสมัยขอม ซึ่งมีอายุเท่ากับเมืองทิมายและจันทบุรี ทั้งนี้มีการพบโบราณสถานซึ่งเป็นฝีมือของขอมที่ได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมของอินเดีย และสันนิษฐานว่าสร้างขึ้นมา 2 ยุค ยุคแรกสร้างในสมัยสุโขทัย ยุคที่ 2 สร้างในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช นอกจากนี้ที่เมืองศรีเทพยังได้ค้นพบเมืองเก่าแก่ ชื่อเมืองศรีเทพเช่นกัน ซึ่งมีการสันนิษฐานว่าเป็นเมืองเพชรบูรณ์ในปัจจุบัน และเป็นเมืองที่ขอมสร้างขึ้นเพื่อเป็นจุดเผยแพร่วัฒนธรรมของขอมไปสู่ทวารวดี

2. ประชากร ชาติพันธุ์ และการอพยพแรงงาน

มีหนังสือที่ใช้อ้างอิงจำนวน 4 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 2.89 มีงานวิจัยจำนวน 2 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 2.48 ได้มีการศึกษาในเชิงมนุษยวิทยามีการค้นคว้าอย่างละเอียด แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องชาติพันธุ์ที่ปรากฏมีจำนวนไม่มากนัก สำหรับเรื่องการอพยพแรงงานและจำนวนประชากรที่มีอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้มีการเขียนโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น แรงงานและสวัสดิการสังคม ซึ่งเป็นผู้ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องของแรงงานสำหรับประชากรบน

เพชรบูรณ์ว่า เริ่มมีมาตั้งแต่สมัยใด ปีพ.ศ.ใด จึงทำให้การศึกษาเรื่องนี้ขาดตอนของความเป็นมา มีเพียงข้อมูลในปัจจุบันที่ใช้ประกอบในการโฆษณาปีแห่งการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันจังหวัดเพชรบูรณ์มีการสื่อสารที่ได้รับสะดวกและมีเส้นทางคมนาคมที่สามารถติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง ถึงแม้ว่าจะมีเส้นทางเพียงเส้นทางเดียวก็ตาม คือ การขนส่งทางบก ก็ตาม แต่สามารถติดต่อได้โดยสะดวกทั้งภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้มีการสร้างสนามบินพาณิชย์ ที่ตำบลป่งน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อการขนส่งสินค้าการเกษตรอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างกำลังดำเนินงาน คาดว่าจะเสร็จเร็ว ๆ นี้ แต่เพราะปัญหาเศรษฐกิจชะลอตัวจึงอาจทำให้การสร้างสนามบินช้ากว่าเดิม และยังไม่มีมีการรายงานว่าถ้าสร้างสนามบินเสร็จเรียบร้อยแล้วใครจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์มากที่สุดเพียงใด

12. ทรัพยากรบุคคล ชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น

มีหนังสือที่ใช้อ้างอิงจำนวน 1 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 0.72 งานวิจัยจำนวน 5 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 6.02 สำหรับเอกสารที่ใช้เป็นข้อมูล เขียนโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะฝ่ายมหาดไทย ที่ทำหน้าที่ในการสรรหาบุคคลตัวอย่างที่เป็นคนดีทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน แต่อย่างไรก็ตาม การสรรหาบุคคลดังกล่าวมีเป็นด้าน ๆ ซึ่งขาดการสรรหาบุคคลด้านต่าง ๆ ให้ครบถ้วนทุกอาชีพจึงมีจำนวนไม่มากนัก นอกจากนี้ยังไม่มีเอกสารของกระทรวงอื่น ๆ ที่ทำการยกย่องบุคคลดีเด่น จึงทำให้มีข้อมูลน้อยและประชาชนส่วนหนึ่งยังมีความเห็นว่าบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกในด้านนั้น ๆ คือจริงหรือไม่ ซึ่งส่วนใหญ่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่ทราบข้อมูลที่แท้จริง จึงดูเหมือนจะเป็นการขัดแย้งกับความเห็นของคนในชุมชน ดังนั้นในการค้นหาทรัพยากรบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงต้องให้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วม และประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้ชุมชน สังคม มีความภาคภูมิใจว่าได้มีส่วนร่วมในการสรรหาดังกล่าว จึงทำให้ทางรัฐควรเปลี่ยนวิธีดำเนินการ เพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคมของท้องถิ่น

13 วิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัด 5-10 ปี ข้างหน้า

ได้ทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์กรระดับหัวหน้างานในจังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งที่เป็นหน่วยงานราชการ และ NGO เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์ ประธานหอการค้าจังหวัดเพชรบูรณ์ นายกเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ ประธานหอการค้าหล่มสัก ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น ทำให้ได้วิสัยทัศน์ที่เป็นจุดอ่อนและจุดแข็งของจังหวัดเพชรบูรณ์ ตลอดจนแนวทางที่ควรจะพัฒนา จังหวัดเพชรบูรณ์ต่อไปในภายภาคหน้า ซึ่งจะมีรายละเอียดเสนอในบทที่ 4

ที่ราบสูง มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง สำหรับการว่างงานของประชาชนชาวเพชรบูรณ์อยู่ในอัตราต่ำคือ ประมาณร้อยละ 0.42 ของประชากรรวมทั้งหมด

3. การเมืองการปกครอง

มีหนังสือที่ให้อ้างอิงจำนวน 3 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 2.17 งานวิจัยจำนวน 4 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 4.81 ซึ่งหนังสือเกี่ยวกับการปกครองส่วนใหญ่วิทยาโดยองค์การของรัฐ เช่น กระทรวงมหาดไทย เป็นหนังสือที่พิมพ์เผยแพร่สำหรับบุคคลหรือหน่วยงานทั่วไป เพื่อเป็นองค์ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องของกาปกครองในจังหวัดเพชรบูรณ์ สำหรับการวิจัยส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ของนิสิตปริญญาโทที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าและเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยของสถาบันนั้น ๆ แต่อย่างไรก็ตามการวิจัยได้เน้นเป็นเรื่อง ๆ ไม่ได้ครอบคลุมเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในเพชรบูรณ์ทั้งหมด นอกจากนั้นประชาสัมพันธ์จังหวัดเพชรบูรณ์และพัฒนาชุมชนได้รายงานข้อมูลเบื้องต้นของจังหวัดเพื่อเชิญชวนให้บุคคลต่าง ๆ ได้รู้จักจังหวัดเพชรบูรณ์และเดินทางมาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

4. เศรษฐกิจ : เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การบริการ การเงิน การธนาคาร การค้า การลงทุน

มีหนังสือที่ให้อ้างอิงจำนวน 29 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 20.01 งานวิจัยจำนวน 17 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 20.48 ซึ่งเอกสารที่ใช้ในการศึกษาเป็นผลงานของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ สถิติจังหวัดเพชรบูรณ์ อุตสาหกรรมจังหวัด และสำนักงานพาณิชย์จังหวัดเพชรบูรณ์ที่เป็นตัวแทนของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ได้มีรายงานเกี่ยวกับหน้าที่ด้านที่รับผิดชอบ แต่อย่างไรก็ตามยังขาดรายละเอียดในบางเรื่อง จึงทำให้ข้อมูลบางตอนขาดไป เช่น ผลผลิตทางการเกษตรในแต่ละปี จนกระทั่งถึงปัจจุบันเพื่อเปรียบเทียบผลผลิต ความมากนักย และสาเหตุของการเพิ่มหรือลด รวมทั้งสภาพวิกฤตทางธรรมชาติที่มีผลต่อการเกษตร อุตสาหกรรม แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลเหล่านี้ค่อนข้างจะกล่าวรายละเอียดในเฉพาะเรื่องที่สำคัญ ๆ ส่วนรายได้ของประชากรในจังหวัดเพชรบูรณ์จะไม่แน่นอนนัก เพราะว่ามันขึ้นอยู่กับสภาพธรรมชาติที่เอื้ออำนวยต่อการเกษตร จึงทำให้รายได้ประชากรในจังหวัดเพชรบูรณ์ไม่แน่นอน สำหรับโรงงานอุตสาหกรรม เป็นอุตสาหกรรมทางการเกษตรหรือผลผลิตทางการเกษตร ส่วนใหญ่จะกระทำแบบครบวงจร นอกจากนี้ก็มีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ กระจายอยู่ทั่วไป สำหรับธนาคารในจังหวัดเพชรบูรณ์มีแทบทุกอำเภอ โดยเฉพาะในอำเภอเมืองมีทุกธนาคารปรากฏอยู่ ส่วนที่อำเภอน้ำหนาวจะไม่มีธนาคารตั้งอยู่ แต่มีรายงานว่าประชาชนอำเภอน้ำหนาวมาใช้บริการธนาคารที่อำเภอหล่มเก่าเป็นส่วนใหญ่ สำหรับการค้าและการลงทุนเป็นการค้า

และการลงทุนเกี่ยวกับผลผลิตทางการเกษตร และโรงงานอุตสาหกรรมก็เกี่ยวข้องกับการเกษตรแทบทั้งสิ้น

5. การศึกษา

มีหนังสือที่ใช้อ้างอิงจำนวน 9 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 6.52 งานวิจัยจำนวน 12 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 14.45 ซึ่งเอกสารที่ใช้อ้างอิงส่วนใหญ่เป็นรายงานเกี่ยวกับการศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ที่ดำเนินการโดยหน่วยงานภายในกระทรวงศึกษาธิการที่รับผิดชอบ ซึ่งมีการประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้ทราบถึงความก้าวหน้าทางด้านการศึกษาของจังหวัดเพชรบูรณ์ สำหรับงานวิจัยก็เช่นเดียวกัน เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับประสิทธิผลของนักเรียนในระดับต่าง ๆ ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย ระดับประถมศึกษาตอนต้นและเด็กก่อนวัยเรียน แต่อย่างไรก็ตามยังขาดข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งไม่มีรายงานการวิจัยว่ามีจำนวนมากนักน้อยเพียงใด และการศึกษาในวิทยาลัยสวสด สำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและอาชีวศึกษานั้น ได้มีการรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์เพื่อรับนักศึกษาใหม่ในช่วงเวลาก่อนสิ้นภาคเรียน และการวิจัยเกี่ยวกับจำนวนความต้องการศึกษาต่อของนักศึกษามัธยมศึกษาหลายที่ยังไม่ปรากฏว่ามีงานวิจัยของหน่วยงานใดจึงทำให้ขาดช่วงในการศึกษา

6. การสาธารณสุข

มีหนังสืออ้างอิงจำนวน 2 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 1.44 และงานวิจัยจำนวน 7 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 3.82 ซึ่งหนังสือที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลปัจจุบันที่เขียนโดยฝ่ายแผนของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบูรณ์ที่มีหน้าที่วางแผนการพัฒนาด้านการสาธารณสุขจังหวัดเพชรบูรณ์ สำหรับการวิจัยส่วนใหญ่มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้มีการศึกษารวบรวมค้นคว้าตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นทางด้านสุขภาพและอนามัยของประชากรจังหวัดเพชรบูรณ์ เช่น ทางด้านโรคเอดส์ โรคติดต่อ การชื้ออนามัยของชุมชน เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามไม่มีการกล่าวถึงการระบาดของฮิवाหรือไข้มาเลเรียในอดีตเลย จึงทำให้ข้อมูลในช่วงนี้ขาดตอนที่ทำให้ภาพรวมระหว่างอดีตกับปัจจุบันขาดหายไป ดังคำที่ว่า โครมาเพชรบูรณ์ต้องเอาหม้อดินเพื่อมาใส่กระดูกกลับไป เพราะมาเลเรียชุกชุม สำหรับเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยโดยทั่วไปมีการรายงานผลการปฏิบัติงานที่เป็นปัจจุบัน

7. ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

มีหนังสือที่ใช้อ้างอิงจำนวน 8 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 5.78 งานวิจัยจำนวน 5 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 6.82 ซึ่งเอกสารที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นเอกสารที่หน่วยงานรับผิดชอบในจังหวัด เพชรบูรณ์ได้รวบรวมขึ้น เช่น ตัวแทนของกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม สำนักงานป่าไม้ สำนักงานที่ดิน การชลประทานจังหวัดเพชรบูรณ์ การปฏิรูปที่ดิน และอาจมีหน่วยงานต่าง ๆ ได้เข้าศึกษาทำการวิจัยเฉพาะเรื่อง แต่อย่างไรก็ตามมีการขาดช่วงการกล่าวรายงานเกี่ยวกับสภาพของทรัพยากรธรรมชาติในอดีตจนถึงปัจจุบันว่าขาดหายไปด้วยสาเหตุใดมากที่สุด และมากที่สุดในช่วงใด รวมทั้งผลกระทบที่ติดตามมาทำให้เกิดความเสียหายในด้านใดบ้าง ซึ่งจะต้องทำการศึกษาประวัติศาสตร์แหล่งในเรื่องดังกล่าว สำหรับเรื่องแร่ที่มีอยู่ในเพชรบูรณ์ ไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่ามีแร่ชนิดใดมากที่สุดและมีการสัมปทานให้ปรากฏเป็นข้อเท็จจริง ทั้งนี้เพื่อแสดงศักยภาพทางด้านทรัพยากรธรณีวิทยาในจังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรประชาสัมพันธ์เพื่อทำการสำรวจในเรื่องดังกล่าว

8. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มีหนังสือที่ใช้อ้างอิงจำนวน 3 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 1.35 งานวิจัยจำนวน 7 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 8.43 สำหรับนักวิทยาศาสตร์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ไม่ได้มีปรากฏให้เห็นชัดเจน แต่จะอยู่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานทางหลวง โยธาธิการจังหวัด เป็นต้น นอกจากนี้ก็มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องทางด้านการเกษตร โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับมะขามหวาน ส่วนงานวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ที่ปรากฏอยู่ก็เป็นงานของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์ ในแต่ละปีมีการผลิตนักวิทยาศาสตร์ตามความต้องการของท้องถิ่นและของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น นักเคมี นักชีววิทยาประยุกต์ และนักสรีรวิทยาการออกกำลังกาย เป็นต้น ซึ่งบุคคลเหล่านี้เมื่อสำเร็จการศึกษาได้ไปทำงานด้านต่าง ๆ ตามความถนัดของตนเองที่ได้รับการเล่าเรียนมา ส่วนวิทยาลัยเทคนิคเพชรบูรณ์ก็ทำการผลิตนักศึกษา เพื่อไปประกอบอาชีพทางด้านวิทยาศาสตร์ประยุกต์ เช่น ด้านเครื่องยนต์ เครื่องจักรกลต่าง ๆ นอกจากนั้นมีการพัฒนามิถิ์แรงงาน ที่ดำเนินการโดยกรมแรงงาน มีการตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบในจังหวัด แต่อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการศึกษาว่าแรงงานด้านใดที่เป็นที่ต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ ในปัจจุบัน ทั้งภาครัฐและเอกชน ดังนั้นการผลิตแรงงานจึงอาจขาดข้อมูลที่ เป็นข้อเท็จจริงตามความต้องการของหน่วยงานปัจจุบัน

9. การท่องเที่ยว

มีหนังสือที่ใช้อ้างอิงจำนวน 41 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 29.71 งานวิจัยจำนวน 9 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 10.84 ซึ่งเอกสารที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์มีจำนวนมากที่ได้ปรากฏอยู่ทั่วไป และได้พบว่ามีสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์มีหลากหลาย ทั้งที่เป็นธรรมชาติ เป็นฟาร์ม และศิลปวัฒนธรรมกระจายอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะในปี พ.ศ.2540-2542 จังหวัดเพชรบูรณ์มีการรณรงค์ให้เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวของจังหวัด ดังนั้นจึงมีเอกสาร และแผ่นพับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจากประชาสัมพันธ์จังหวัดเพชรบูรณ์เผยแพร่แก่ผู้มาเยือน นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวแบบนิเวศคือ ผู้มาเที่ยวจะต้องช่วยอนุรักษ์ธรรมชาติด้วย ไม่มีการทำลายสิ่งแวดล้อมใด ๆ แต่อย่างไรก็ตามยังไม่มีรายงานที่เกี่ยวกับผลสำเร็จในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือเชิงนิเวศจากหน่วยงานใดว่าประสบความสำเร็จเพียงใด และได้รับความร่วมมือจากผู้มาเยี่ยมเยือนมากนักน้อยเพียงใดเป็นจำนวนที่เปอร์เซ็นต์ และมีบุคคลอาชีพใดมาท่องเที่ยวมากที่สุด นอกจากนี้จังหวัดเพชรบูรณ์โดยเฉพาะที่เราคือได้มีรายงานว่าจัดให้เป็นแหล่งพักผ่อนเพื่อสุขภาพ เพราะมีอากาศที่บริสุทธิ์ เหมาะแก่การพักผ่อนเป็นอย่างสูง

10. วัฒนธรรมและศาสนา

มีหนังสือที่ใช้อ้างอิงจำนวน 6 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 4.34 งานวิจัยจำนวน 7 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 8.43 สำหรับเอกสารที่ใช้อ้างอิงในประเด็นนี้ส่วนใหญ่เขียนโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ ศึกษาธิการจังหวัด ศูนย์วัฒนธรรมแห่งชาติ กรมศิลปากร สำหรับในแง่ของศาสนามีเอกสารอ้างอิงน้อยมากจึงทำให้ขาดข้อมูลเกี่ยวกับการเผยแพร่ของศาสนาที่เข้ามาในจังหวัดเพชรบูรณ์เมื่อไร พ.ศ.อะไร ทำให้ข้อมูลในช่วงนี้ขาดหายไป สำหรับวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์มีความหลากหลายเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากชุมชนต่าง ๆ ทั้งก่อนประวัติศาสตร์ในสมัยประวัติศาสตร์ จึงทำให้จังหวัดเพชรบูรณ์ขาดวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ดังนั้นเห็นได้ว่าทางตอนเหนือของจังหวัดเพชรบูรณ์จะได้รับอิทธิพลจากทางภาคอีสานเป็นส่วนใหญ่ ส่วนทางตอนใต้ของจังหวัดจะได้รับอิทธิพลจากทวารวดี เป็นต้น

11. การสื่อสารและการคมนาคม

มีหนังสือที่ใช้อ้างอิงจำนวน 4 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 2.89 สำหรับงานวิจัยไม่ปรากฏว่ามีหน่วยงานใดได้ทำการศึกษาวิจัยไว้ เพราะไม่มีปรากฏในจังหวัดเพชรบูรณ์และแหล่งอื่น ๆ สำหรับเอกสารอ้างอิงมีจำนวนน้อย มีแต่รายงานผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น ๆ เช่น เรื่องโทรศัพท์ เขียนโดยองค์การโทรศัพท์ การสื่อสารแห่งประเทศไทย และนักวิชาการขนส่ง เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามขาดการศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการสื่อสาร การคมนาคมที่เกิดขึ้นในจังหวัด